

Kommunledningskontoret

Erik Pelling

Svar på interpellation om krisberedskap och civilförsvarsförmåga från Stefan Hanna (-)

Stefan Hanna (-) har ställt ett antal frågor om kommunens arbete med krisberedskap och civilförsvarsförmåga.

På vilket mätbart sätt har Uppsala kommun stärkt kommunens civilförsvarsförmåga under den nuvarande mandatperioden?

Under den nuvarande mandatperioden har kommunen genomfört ett stort antal åtgärder och aktiviteter i syfte att stärka kommunens förmåga till civilt försvar, bland annat:

- Kunskapshöjande insatser i form av utbildningar i civilt försvar för kommunstyrelsen, förvaltningsledning och säkerhets- och beredskapssamordnare
- Etablerat samverkan med 21. Hemvärnsbataljonen (Upplands- och Västmanlandsgruppen)
- Ett flertal av kommunens medarbetare har genomgått statligt arrangerade utbildningar i totalförsvarsjuridik, totalförsvarskunskap, säkerhetsskydd och signalskydd
- Inrättat så kallade kriskök samt begränsad lagerhållning av livsmedel
- Etablerat kommunalt nätverk för beredskapsfrågor¹
- Etablerat en egen signalskyddsförmåga
- Medverkat i Totalförsvarsövning 2020 med kommunledning och förtroendevalda
- Medverkat i Hemvärnets ledningsövning Geltic Bear 2020
- Dragit löpande lärdomar och erfarenheter av hanteringen av coronapandemin inklusive upprätthållande av samhällsviktig verksamhet under de störda förhållanden som pandemin medfört. Dessa lärdomar kommer att införlivas i arbetet med civilt försvar där så är relevant.

Uppsala kommuns arbete med att stärka förmågan till civilt försvar utgår från den överenskommelse gällande kommunernas arbete med civilt försvar som staten genom Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) tecknat med Sveriges

¹ <https://insidan.uppsala.se/Kommungemensamt/Kris--sakerhet/Krisberedskap-och-civilt-forsvar/Natverk-for-beredskapsfragor/>

Kommuner och Regioner (SKR) för perioden 2018–2020 samt tillhörande förlängningar och justeringar för 2021 och 2022².

Vilka formella samarbeten med föreningsliv och näringsliv har kommunen skapat som en del av kommunens ansvar för en ökad civilförsvarsförmåga?

Kommunen har idag ingen formell samarbetsstruktur specifikt inriktad på samverkan med föreningsliv och näringsliv inom området civilt försvar. Kommunen nyttjar dock befintliga samverkansstrukturer för exempelvis krisberedskap och samhällsutveckling för att lyfta och driva frågor kopplat till förmågeutveckling av det civila försvaret.

I februari 2022 fattade kommunstyrelsen beslut om att ingå en överenskommelse med Civilförsvarsförbundet utifrån konceptet frivillig resursgrupp (FRG). Konceptet innebär att frivilliga resurser stödjer och förstärker kommunens krishanteringsförmåga vid samhällsstörningar. Kommunens förhoppning är att överenskommelsen och samarbetet framöver ska kunna utökas till att även omfatta perspektivet höjd beredskap.³

Har kommunen beredskap för en eventuell ny våg av människor som söker sig ifrån konfliktfyllda områden i vårt närområde?

Kommunen har god beredskap för ytterligare flyktingströmmar. Lärdomar från 2015 har tagits tillvara och en samordningsgrupp finns där planering för eventuella aktuella lägen diskuteras och hanteras. Ett eventuellt akut behov av många bostäder är naturligtvis alltid en svår fråga, men anses kunna lösas med kommunen egna bostadsbolag. Då kommunen inte är första mottagningsinstansen för en flyktingvåg görs bedömningen att det kommer finnas tillräcklig tid för alla berörda förvaltningar att ställa om sin verksamhet inför ett eventuellt flyktingmottagande. De största utmaningarna bedöms vara tillgång på bostäder och personal, men även där görs bedömningen att behovet kan lösas på annat sätt än under 2015. Sedan 2016 finns också lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning som förhoppningsvis kommer leda till en mer effektiv fördelning av ansvaret för flyktingmottagande över Sveriges kommuner, jämfört med situationen 2015.

Om Uppsala kommun får ett flyganfall med fokus på Ärna, har kommunen säkerställt att Uppsalaborna har skyddsrum att skydda sig i på ett acceptabelt sätt?

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer beslutar om behovet av skyddsrum och inom vilka områden inom landets kommuner som skyddsrummen skall vara belägna. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ansvarar för kontroll av och förteckningen över det befintliga skyddsrumsbeståndet i Sverige. I de fastigheter där skyddsrum finns ansvarar respektive fastighetsägare för att skyddsrummen är utformade och utrustade för att stå emot verkningarna av de stridsmedel som kan antas komma till användning i krig.⁴ Kommunen har inget utpekad ansvar för tillgången på skyddsrum i kommunen utöver de skyddsrum som är lokaliserade i kommunägda fastigheter. Kommunen får ej heller statlig finansiering för att bygga nya skyddsrum eller rusta upp befintliga skyddsrum. En statlig utredning pågår just nu i syfte att utreda frågan om civilbefolkningens skydd vid höjd beredskap, inklusive behovet av skyddsrum. Utredningen ska redovisas senast den 7 november 2022.⁵

²

<https://skr.se/skr/samhallsplaneringinfrastruktur/trygghetsakerhet/civiltforsvar/civiltforsvarkommuner.28145.html>

³ <https://insidan.uppsala.se/Kommungemensamt/Nyheter/Nu-starker-vi-var-krisberedskap-genom-samarbete-med-Civilforsvarsforbundet/>

⁴ <https://www.msb.se/skyddsrum>

⁵ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/2021/05/dir.-202130/>

Har kommunen säkrat upp ett redundan t elförsörjningssystem inom kommunen? Vad händer till exempel med fjärrvärmeförsörjningen och VA-försörjningen om det vanliga elförsörjningssystemet slutar att fungera under 48 timmar?

Uppsala kommun är inte elnätstleverantör eller elnätbolag och ansvarar därför inte för att upprätthålla elförsörjningen i kommunen. Kommunen har dock ett ansvar för att planera för och hantera konsekvenserna av ett eventuellt energibortfall. Detta ansvar omhändertas till viss del av kommunens arbete med kontinuitetshantering och kontinuitetsplanering för samhällsviktiga verksamheter. Mer arbete kan dock komma att behövas för att exempelvis identifiera ytterligare behov av reservkraft inom kommunens verksamheter och upprätthållande av kommunikation med allmänheten även under störda förhållanden. Kommunens förvaltningar och bolag rekommenderas även att ta hänsyn till elbortfall och störningar i energiförsörjningen i arbetet med förvaltnings- och bolagsspecifika kontinuitetsplaner.

Svenska kraftnät är elberedskapsmyndighet i Sverige och ansvarar därmed för att elförsörjningen ska klara kritiska situationer och svåra störningar. Myndigheten ansvarar för de åtgärder som krävs vid en effektbrist. Energimyndigheten arbetar med att förebygga sårbarheter, motstå hot och risker, hantera kriser och lindra effekter av inträffade störningar i elförsörjningen. Energimyndigheten ansvarar för planeringsprocessen *Styrel* som syftar till att genom gemensam planering och prioritering med myndigheter, kommuner, privata aktörer och elnätstföretag lindra konsekvenserna som uppstår om manuell förbrukningsfrånkoppling krävs på grund av elenergibrist. Vid en elenergibrist ansvarar Energimyndigheten även för ransonering av el. Uppsala kommun ingår i den nationella planeringsprocessen för *Styrel* och har inom detta arbete identifierat de samhällsviktiga verksamheter inom kommunens geografiska område som är särskilt känsliga för ett elbortfall och bör prioriteras vid nationell elenergibrist.

Det kommunala bolaget Uppsala vatten och avfall AB har säkerställt att drift av VA kan upprätthållas under ett visst antal timmar vid störningar eller bortfall i elenergiförsörjningen.

Statligt ägda Vattenfall AB ansvarar för ca 90 % av fjärrvärmeförsörjningen av privatbostäder i Uppsala kommun, och har således ansvaret för att säkerställa redundans i fjärrvärmeförsörjningen för sina kunder.

Erik Pelling (S)

Kommunstyrelsens ordförande